

حفاظت از محیط زیست جهانی از منظر مبانی حقوق اسلامی

اسبحان طیبی^۱

مهناز ضربابی

محمدحسین شادمان حقیقی

چکیده:

یکی از ویژگی های اساسی تجدید حیات اسلامی در عصر مدرن، انگیزه بازگرداندن شریعت به حقوق اسلام است، برای این اساس شکی نیست که قوانین اسلامی امروزه بعنوان سنگ بنای هویت اسلامی محسوب می شود و نگاه عمیق به ماهیت حقوق اسلامی روند تکاملی روش شناسی حقوقی و فقهی را به ذهن متبادر می سازد. آن چه که در این مقاله به آن پرداخته می شود همانا یکی از مهم ترین نرم های بین المللی است که چارچوبی وسیع را در قالب کنوانسیون ها، معاهدات، پروتکل ها و اعلامیه ها به خود اختصاص داده است. حق بر محیط زیست از جمله زیربنائی ترین حقوق انسانی و راهبردی ترین حق برای تحقق عدالت بشری و راهکاری اثبات شده در ساز و کار نسل سوم حقوق بشر است. تمام ادیان و مکاتب به این موضوع اشاره نموده اند اما دین اسلام از جنبه های متعدد بخصوص از منظر فقه به آن ارزش نهاده و بدان پرداخته است. مشکلاتی که امروزه محیط زیست جهانی با آن روبروست فقدان یک الگوی مناسب و متناسب برای جامعه بشری است که حقوق اسلامی می تواند راهبردی دقیق در این خصوص باشد و سامان بخش تحولات زیست محیطی در عرصه بین المللی تلقی گردد. با این وصف در این پژوهش پارافراتر می نهیم و در زمینه فقه و حقوق محیط زیست نواندیشی می کنیم.

کلیدواژگان: فقه و حقوق اسلامی، شریعت، دولت اسلامی، قواعد بین المللی، حقوق محیط زیست.

۱- پژوهشگر حقوق بین الملل و دانشجوی دکتری حقوق محیط زیست، دانشگاه علوم و تحقیقات تهران، شماره تماس: ۰۹۱۲۷۰۰۴۸۱۸
Email:sobhantayebi@yahoo.com